# בסוד שיח

שאול סיד

# בל נפקיר אותם, בל נפקיר את משפחותיהם

א. הוא אברך משי מכל בחינה שהיא. בחיי היום יום הוא מלמד לפני הצדרים בישיבה מיוחדת לנערים עם הפרעות מסוגים שונים ובשעות הערב משגיח על נערים מ"בתים קשים" וזו במחיצתם.

ביקשתי ממנו תן לי רוגמא של "בית קשה" והוא השיב לי: "יש כאן נער חמד, אין לו שום חיסרון. נער ככל הנערים בכל עניין ודבר. בכל פעם שאני מודיע למשפחה שבוא אמור להגיע הביתה לחופשה, אומרת האם: "או אני הולכת להתאבד". שאלה: למה להתאבד. תשובה: היא שר נאת אותו באופן פתולוגי מתוך מוסרעות נפשית, ואכן, אנחנו משתדלים שהנער הזה - גוע מה שפחות הביתה. במ־שך הדיווח מבקשים לקצץ בכל הנושא הזה של פנימיות לנערים מהסוג שעליו אני מדבר."

בישיבה המיוחדת התמודדות עם כל נער היא קשה ושוחקת ועצם קיומה היא ממש הצלה להורים בהתחשב בא־לטרנטיבות.

כל המטופלים תחת ידו של א. הם מבתים רתיים. אחת לכמה חודשים קורה והוא מפנה נער למוסד לחולי נפש. שבו יש אגף, מחלקה, למתבגרים. הכוונה ל"איתנים" שבא־זה בית־שמש. א. שקול ומאזן, מאבד את שלוותו כאשר הוא מדבר על המוסד הזה.

"אני לא נכנס לנושאים טיפוליים כי אני לא מצוי בזה. את זה אני משאיר למשרד הבריאות למפקחים שלו ולת־לונות הדרים שוודאי נברקות מראש. אני מבקש לדבר רק על מציאות בלתי נסבלת, שבה צעיר שומר מצוות עם מר־פרעות מסרימת חייב לשהות במחיצתן של נערות וחולים חילוניים לחלוטין עם כל המשתמע מכך. אמנם קיים שלב המזהיר שאין לקיים יחסי מין בתחומי המוסד, אבל חייו של צעיר מהסוג הזה נהרסים לחלוטין באווירה של "איתנים". בשנים האחרונות קיימת פתיחות גדולה יותר בציבור הדתי לדבר על בעיות נפשיות של בני משפחה, ללכת לפסיכ־לים, להיעזר בפסיכולוגים ובפסיכיאטרים, אלא שבאשר אין להורים פתרון מניח את הדעת היכן לאשפז את בנם, ילד או נער, הם מעדיפים להחזיקו בבית הם משלמים על כך מחיר כבד. כמובן שכך גם הנער או הילד הפגועים. עד כאן א.

שוחחתי עם ב. שבנו היה מאושפז ב"איתנים": "זה מקום לא לחתים. חילוני למהדרין. אין לי שום דבר נגד ערבים וערביות אבל תבין זה לא הגיוני שנער דתי שתונך במס־לול מיוחד יאושפז במוסד לחולי־נפש שהוא מתנהל הפוך מכל מה שהוא יודע. זה לא דומה כלל לבית־חולים רגיל וכל פסיכיאטר או פסיכולוג יסביר לך את ההבדל. ובכל זאת, כדאי לזכור, כי בית חולים "שערי צדק" ובית החולים "מעייני הישועה" קמו כדי לפתור את הצרכים היחודיים של מתאשפזים דתיים".

שוחחתי עם "מטפלים" בציבור הדתי הבקיאים היטב בנעשה בבתי החולים לחולי נפש והם ריבוי בהתרגשות רבה ובכעס רב, על כך ששרם נמצא פתרון סביר לנערים דתיים הסובנים טיפול בבית חולים לחולי־נפש.

יכולתי להאריך בסתיבה סביב הנעשה בבית חולים "אי־תנים". אולם, מכיוון שהועלו בימים אלה האשמות קשות נגד הלק מצוות בית החולים הזה הדבר נמצא עתה בט־פולם של המשטרה ומשרד הבריאות, העדפתי שלא לצטט דברים חמורים מפיו של האב המחבר כאן.

אסור לנו להפקיר הזדים שפגע בהם הברק ואיי לנו אם נפקיר נפשות אומללות בזרועות הבירוקרטיה.

לא מצאתי לנכון לפנות לבי"ח "איתנים" לקבל את תגובתו, משום שהעובדה היא עובדה: הדתיים ודתיים נמ־צאים שם באווירה שאין לה שום קשר עם ההווה שלהם ועם אורח החיים של הזי־הם.

ייתכן מאוד כי המפתרון למצב הזה אינו יכול לבוא מת־קציב המדינה, וכיסים פרטיים צריכים לחשוב גם על האר־מלים הללו. דיווח מוסד שיהיה מסוגל לאכלס כ־50 נערים ולא בשמים היא, ובע"ה לא נרפה מהנושא הזה.

## ועכשיו "רמב"ם שיל"ת"

בימים הקרובים ייצאו לדוכני הספרים ספרי המדע וד־עים של הרמב"ם על־פי כתבי היד המדוייקים ביו־תר - פרי עמל רב־שנים של הרב יצחק שילת שליט"א. הרב שילת הוא ממקימי ישיבת ההסדר "ברכת משה" במעלה אדומים ומכהן בה כר"מ. הרב שילת הזדיר את אגרות הרמב"ם, הק־רמות הרמב"ם למשנה וגם החל בפירוש המשניות לרמב"ם. על־פי המו"ל כל ספרי "היד החזקה" יראו אור בפרק זמן קצר.

ומה ייחוד מדהיר מה מהרש הרב שילת על־פני מהדורות רמב"ם "פרנקל" ו"הרב קפאח"?

מסתבר כי כל המהדורות החדשות של הרמב"ם שיצאו לאור בדורנו, כולל "פרנקל" ו"הרב קפאח", מניחים כמוב־כל ראשון שכתבי היד התימניים הם המדוייקים ביותר - ולא היא. אמנם התימניים יותר מדוייקים מתבריהם מספ־רד, אשכנז, איטליה וכו', אבל המדוייקים ביותר הם אלה שהועתקו והוגהו בסכיבתו של כתב היד המקורי של הר־מב"ם ושהרמב"ם נתן עליהם את אישורו בחתימת יד קור־שו, שהוגהו מספרי.

אומר הרב שיל"ת: "במבוא הספר מובא מחקרי על נושא כתבי היד המוגהים מספרו של הרמב"ם ובו המסקנה שיש בידינו כתבייד שמקורם מצפרים, מארם צובה ומארץ־יש־ראל, שהם המהימנים ביותר ורק בדרגה שנייה יש לסמוך על כתבי היד התימניים. גם מבין כתבי היד התימניים הש־תמש הרב קפאח ז"ל בעיקר בכתבייד שנכתבו אחרי המ־צאת הדפוס, וישנם כתבייד עתיקים וטובים מהם."

ומה באשר למהדורת "פרנקל"?

"ההבדלים בין מהדורתי למהדורת "פרנקל", שהיא יד־סת טובה מאוד - מגיעים למאות רבות. רובם אמנם בע־ניינים לשוניים אבל ישנם גם מקומות עם נפקא מינא להלכה. מלבד זאת הדיוק בלשון החוב של הרמב"ם תמיד חשוב ויש לו השלכות להבנת שיטתו".

הרב שילת מצייו כי כל כוונתו בהוצאת המהדורה החד־רשה היא לשם־שמים ולאמיתה של תורה.

# שבת "בראשית"

מובא בשמו של הגאון מוילנא כי "כל מה שהיה, הווה ויהיה עד עולם, הכל כלול בתר־רה מ"בראשית" עד "לעיני כל ישראל". ולא הכללים בלבד, אלא אפילו פרטיו של כל מין ומין ושל כל אדם בפרט וגם מה שאירע לו מיום היווצרו עד סופי וכל גלגוליו ופר־טי פרטיו, וכן כל מין בהמה חיה וכל בעל חי שבעולם וכל עשב וצמח ודומם וכל פר־טים ופרטי פרטיהם בכל מין ומין ואישי המינים עד עולם ומה שאירע להם ושרשם."

הרב (סא"ל) פיני אדלר שליט"א רב לו בהוצאת "פניני פרשת" ועל התניה (שני כ"כים), הגדה של פסח, תהלים, מגילת אסתר ושיר השי־רים) הציא באחרונה לאור את "פנ־ני פר־רס" על המילה "בראשית" בלבד. בספר אלפי ערכים שליקטו אחר לאחד מהספרות התר־רנית על תיבת "בראשית" ולא יאמן כמה ראשי תיבות, נוטריקונים גימטריאות, רמזים והדושי אותיות יש על המילה הראשונה בתורה.

הנה אנחנו מביאים כאן כמה צ'צ'ים ופיזמים מהספר היתירי הזה.

"בראשית - יש למצוא כאן רמז למה שאמרו חז"ל שכדם נברא האדם נחדים עליו אם יהיה עשיר או עני, בריא או בעל יסורים, חכם או טיפש. בראשית - אותיות: בריא תש. לא־מר, לפני בריאת העולם נחדים עליו אם יהיה בריא או ח"י תש (חלש, מלשון תש כוחו).

(מתוך "אלהיהי האיש")

בראשית - בקידוש לבנה אנו אומרים: "חוק חמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם. לכל נברא התפקיד לתקן ענייו מיוחד בעולם ואין אחד יכול לתקן את של חבירו, היינו "שלא ישנו את תפקידם". המקיים דין זה בשלימות זוכה לבני, חיי ומזוני רויחה. וזהו הרמז: ברא־שית - ב"ד אשי"ת. אשי"ת - נוטריקון: "שלא ישנו את תפקידם ובזכות זה יזכו לב"ד - היינו בן.

בראשית - בא"י תש"ך. אמרו חז"ל: אין הקב"ה מאס בתפילתם של רבים (ראה מסכת ברכות). וכל זה נרמז בראשי תיבות: בוראנו אל יימאס תפילתם של רבים. (אגרא דכלה) ובספר מצא חן מביא: בראשית - בגימטריה: תפילה ברבים לא מואס.

בראשית - בא"ת יר"ש. מרומז מצות ברכת כהנים, ג' ברכות ("יברכך וכו'") ולדרבים "ברכו". וכך עולה מראשי התיבות: בני אהרון תמיד יברכו רבים - שלושה. (אגרא דכלה) ובספר "מצא חן" מביא: בראשית בגימטריה: כוהנים יברכו ישראל ג'.

בראשית - ר' יוחנן פתח (משלי ח פ"ד) בחכמה יבנה בית. שלושה דברים צריך אדם לעשות בדרכי העולם ואלו הן: לבנות בית מושבו, לייטע דם ולהתפרנס בו ואחר־כך לשאת לו אשה ולהוליד בנים ולפרנסם. ומני אתה למד, מהקב"ה. קודם בנה בית וסיננו (העולם) חיימן כל פרנסה והמזונות קודם שיבוא אדם לעולם. לאחר שהכין את הבית וה־פרנסה הביא את האדם ובירא אותו אשתו והוליד בנים ועשו ישוב בבית ועל כן נא־מר: בראשית - בית ראש. יכן התחילה התורה בראשית, כלומר: ב' בית ראשית.

(מתוך מחיש הנעלם)

בראשית - י"א ש' בר"ת. ירדע שמצוה למוד שולחנו במוצאי־שבת והיא סעודה רביעית. וכך נרמז בר"ת: יסודי אדם שולחנו בסעודה רביעית תמיד. (תולדות נח) ובספר "מצא חן" מביא: בראשית בגימטריה: ולעולם יסדר אדם לאכול בסעודה מלוה המלכא (עם הכר־לל).

בראשית - ר"ת: בת רוצה אושר - שעורותיה יפה תכסה.

(אוצרות אבן)

בראשית - מעשה בגאון מוילנא שהיסב עם תלמידיו בסעודת פדיון הבן, פגה אליו אחד מתלמידים ושאל: למדנו מפי רבינו שכל תרי"ג המצוות מרומזות בספר בראשית. היכן נמצא איפוא רמז לפדיון הבן? השיב לו הגאון: מצוה זו מרומזת בתיבה הראשונה בתורה. בראשית - בן ראשון אחד שלושים יום תפדה.

בראשית - הגאון מוילנא אמר שבמילה בראשית מרומזות בדרך של נוטריקון המ־רות המובות העיקריות הנוהגות לאדם מזיינט: ב"ת - בטחון, ר"ש - רצון, א"ף - אר־בה, פ"ן - שתיקה, י"ד - יראה, תי"ו - תורה.

## החלק השני של הסיפור

ביום ו' ג' אלול פירסמתי כאן את סיפורו של ר' משה פיינשטיין ז"ל, כיצד פנע בו אדם בנסות רוח ואחדר יותר בא לבקש ממנו את הסמכתו לשמש שוחט. הרב פיינשטיין ללא היסוס נתן לו כתב הסמכה, וכאשר נשאל על־ידי אישיות רבנית יידועה, אחד מגדו־לי התורה, הכיצד נתן לאדם מחצף כזה כתב הסמכה, השיב הרב פיינשטיין: מאז עברו עשרות ימי תשובה ומחלתי לו מחילה גמורה.

כותב לי הרה"ג ר' נתן קמנצקי שליט"א:

גדול התורה היה אבא זצ"ל, ר' יעקב, ולא שסתם ידע מכל הסיפור אלא שידידו ר' משה סיפר־לו את הסיפור שהשוחט מילפו אליו ואמר לו ש"שמה בדבר משנה" ואחר כך בא והוא לבקש ממנו קבלה להיות שוחט, ור' משה בעצמו הסיק לאבא ז"ל שכיון שבין מעשה הזה צוף לבקשת הקבלה עברו ימי הדין ואמר בתפילת זכה בעיניה"כ שהוא מחל לכל אדם שפגע בו, לכן הסכים למלא אחרי בקשתו.

כמובן שרק בחלק הזה של הסיפור נגע למאמר שלך אבל ידוע תרע שלא כך נגמר הסיפור כי אבי אמר לר' משה שנכון הוא שמחל לו אבל עדיין לא היה צריך לתת לו קבלה כי אדם כזה אחרי שיקבל משרה כשוחט באיזו עיר, מי יודע כמה צרות הוא יגרום לדבה־של אותה עיר, נמצא שהקבלה נאת ר' משה שינוסף בעיר פלונית רק תעודד אותו לב־זות את הדב, וצדיקותו של ידידו ר' משה תרבה מחלוקת בישראל. ר' שאול, זה דרך מחי שבה של בעל מוסר כמו אבא ז"ל שיודד לעומקו של תוצאות מעשהו.

ואני אוסיף סיפור ולומנני ששמעתי מפי הגאון ר' שלמה זלמן אוירבך זצ"ל על רבה של ירושלים ר' צבי פסח פרנק זצ"ל, על אחד שחתם על איזה בי־ון נגד הדב. כעבור קצת זמן בא אליו לבקש ממנו איזו סהבה, והדב שפך עליו קיתון של בח ואמר אחרי שהתנהגת כמו שהתנהגת יש לך הח־צפה לבוא אלי? וכך הוציא ענה לדב פרנק: הח־סף חיים לא היה מדבר אלי כבה, ואמר לו הדב פרנק: אתה רודש ממני שאהיה כחסף חיים: ומכך אני דר־רש, אל תהא שיי־ניז (קיץ שיי־ניעץ ואלסטו נישט וויי: באידיית).

schiffs@013.net.il